

Sluit aan bij wereld van het prille ouderschap

Versterken van de veerkracht van jonge moeders en vaders. Dát is de inzet van het Jonge Ouder Project in Heerlen. Centraal staat laagdrempelige, intensieve ondersteuning in de thuissituatie met aandacht voor de positie van jonge vaders. De inzet wordt gevoed met actieonderzoek.

Simone Knops, Marijke Sniekers, Lieke Tillmann en Kim Donckers

In de regio Heerlen wonen relatief veel gezinnen die jeugdzorg ontvangen en veel jongeren met een sociale of bijstandsuitkering. Het Jonge Ouder Project (JOP), een initiatief van de gemeente Heerlen en een drietal zorgaanbieders¹, biedt sinds 2018 ondersteuning aan jonge moeders en vaders (≤27 jaar) in de regio. De aanpak is erop gericht om binnen hun vermogen zorg te laten dragen voor de veiligheid, gezondheid en ontwikkeling van hun kind. Daarnaast krijgt het op eigen kracht participeren in de maatschappij aandacht. Dit gebeurt volgens een eigen methodiek.

Bouwen aan vertrouwen

Het JOP biedt in de thuissituatie van de jonge ouder laagdrempelige en intensieve ondersteuning gericht op alle levensgebieden. Doel is het versterken van de (veer)kracht van jonge moeders en vaders. De kracht is dat professionals naast de ouder gaan staan. Beoogd wordt één of twee professionals structureel bij het gezin te betrekken in plaats van veelvuldige wisselingen van hulpverleners. De professionals die meedoen hebben expertise op één van de volgende vijf gebieden: 1) Het jonge kind, 2) Opvoedondersteuning, 3) GGZ, 4) Mensen met licht verstandelijke beperking of 5) Complexe problematiek. De professionals bespreken met elkaar welke ondersteuning het beste bij een casus past. Ze bouwen aan een vertrouwensrelatie met ouders. Hierbij is er

‘In actieonderzoek is gelijkwaardigheid tussen de deelnemende partijen cruciaal’

aandacht voor de veiligheid en ontwikkeling van zowel het jonge kind als de jonge vader en moeder. Daarnaast investeert het JOP in het professionele netwerk van zowel landelijke programma's zoals Kansrijke Start als van programma's in de regio. Via contacten met de ketenpartners binnen het sociale en medisch domein worden de verbindingen verstevigd, ook met de geïndiceerde en specialistische zorg. Deze integrale samenwerking tussen de gemeente en zorgaanbieders kenmerkt zich door gezamenlijke casuïstiek- en kennisbijeenvakkomsten. Gewerkt wordt vanuit een presente benadering, een manier van werken die de relationele afstemming tussen hulpverlener en client als basis van hulp en steun ziet.

Lessen uit actieonderzoek

Om een verandering in de werkwijze van professionals te bewerkstelligen is – ondersteund met subsidie van ZonMW – een actieonderzoek gestart. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het lectoraat Sociale Integratie (LSI). De kern ligt

bij het onderbouwen van de methodiek. Belangrijk is dat professionals als co-onderzoekers meewerken, onderzoekers zich op hun beurt onderdompelen in de werkwijzen en jonge moeders en vaders hun ervaringskennis inbrengen. Het actieonderzoek, dat duurt tot 2025, verloopt via vier fasen: 1) verkennen, 2) plannen van acties, 3) uitvoeren van acties en 4) kennisdeling.

In actieonderzoek is gelijkwaardigheid tussen de deelnemende partijen cruciaal. Dit vraagt om flexibiliteit en creativiteit in de samenwerking. De stem van jonge vaders en moeders is essentieel in de doorontwikkeling van de methodiek. In de verkenningsfase voerden jonge ouders en professionals laagdrempelige dialoogsessies gericht op de leefwerelden van jonge ouders. In de huidige fase, het plannen van acties voor de methodiekontwikkeling, wordt gezocht naar een gezamenlijk proces van inbreng naar ieders behoefte en kwaliteiten. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met jonge vaders en moeders, studenten vanuit het lectoraat en ketenpartners.

Passende communicatietijl

Het JOP ziet de jonge vader en moeder niet alleen als opvoeder en ouder, maar ook als jonge man of jonge vrouw. Dit gebeurt vanuit een houding die bewust is gericht op het erkennen en herkennen van de leefwereld en de behoeften van jonge ouders: het mens-zijn in alle facetten. Daarbij is ook ruimte om vanuit een

ONTWERP: ROXANA TWIKLER

preventieve aanpak in te gaan op kleine, eenvoudige hulpvragen. De professionals zijn zich echter mede door het actieonderzoek bewust geworden van het belang van het betrekken van de jonge vader in het leven van het kind, ongeacht zijn juridische status (gezag over of erkenning van het kind).

Dubbele winst

Door de samenwerking met het onderwijs is er dubbele winst te boeken: studenten hebben inzicht in het JOP en wat jonge ouders nodig hebben. Op haar beurt kan het JOP gebruik maken van de beroepsproducten die de studenten ontwikkelen. Studenten denken bovendien mee als jongere én als aankomend professional. Zo doen zij ervaring en kennis op in het werken met jonge ouders. Bovendien leggen zij op andere manieren contact met de doelgroep

dan professionals en bereiken daarmee andere jonge ouders dan gebruikelijk is. Zo leggen studenten contact via social media en outreachend op plekken waar zij zich begeven. De insteek is niet om te werken aan een hulpvraag, maar om verbinding als jongere te maken, inspeland op eenzelfde levensfase en/of ontwikkelingsfase. Dit is waardevol om een brede kijk op de levens van jonge vaders en moeders te verkrijgen. Zo raken steeds meer jonge ouders betrokken om mee te denken in de ontwikkeling van de methodiek.

Toekomstperspectief

Het JOP werkt toe naar een positiever jeugdzorgsysteem. Met het oog hierop vatten vier pilaren de hiervoor relevante ontwikkelingen samen:

1. Het hulpverleningsaanbod voor jonge vaders en moeders toegankelijker maken;
2. Het ondersteunen van het sociaal netwerk en het sterker maken van de zorgverbindingen van ouders;
3. Hulpverlening bieden met de focus op positieve aspecten waarbij de jonge ouder als mens centraal staat;

4. Investeren in een stabiele basis tussen vader, moeder en kind met aandacht voor de veiligheid. Positieve jeugdzorg draagt binnen de jeugdzorgketen bij aan het veranderen van de perceptie van zowel professionals als jonge moeders en vaders. Het is gebaseerd op positieve psychologie en het versterken van veerkracht. Dat wil zeggen aansluitend en afstemmend op de doelgroep. ●

Bij dit artikel horen 3 referenties; deze zijn op te vragen via vroeg@dgcommunicatie.nl.

Simone Knops, MSc, gedragswetenschapper en projectleider JOP, Gemeente Heerlen; dr. Marijke Sniekers, docent-onderzoeker Zuyd Hogeschool; Lieke Tillmann, MSc, docent-onderzoeker Zuyd Hogeschool en Kim Donckers, MSc, orthopedagoog-generalist en zorgmanager Moventis GGZ.